

INVENTAIRE ARCHÉOLOGIQUE - FICHE NR. 141

Op 17 januari 1900 stelde Henri Pirenne in de rubriek "Inscripties - Oudheidkundige Museum van de Universiteit - XIe eeuw (?)" in het Frans een fiche op over

De Grafplaat van Sint-Flobertus

Het klein gedenkteken dat wij hier publiceren heeft betrekking op de twisten, gedurende de Xe en XIe eeuw, tussen de twee Gentse abdijen van Sint-Pieters en Sint-Baafs (1).

Onder de talrijke beweegredenen van hun onenigheid had een van de ergste betrekking op de betwiste kwestie van hun oorsprong. Beiden beweerden inderdaad dat ze gesticht waren door Sint-Amandus en maakten aanspraak als eerste abt op Sint-Florbert, volgeling van Sint-Amandus en dood vóór 650.

De monniken van Sint-Pieters voerden vooral aan, om hun bewering te staven, dat ze in het bezit waren van een inscriptie die zij naar het schijnt in de loop van de Xe eeuw gevonden hadden tussen gebeenten. Men kon er de volgende woorden op lezen in barbaars letterschrift:

"Hic requiescit corpus Florberti abbatis, discipuli et ordinati Amandi episcopi, cujus depositio celebratur Kal. Novembris".

Men had er voor gezorgd dit kostbaar gedenkteken voor echt te laten verklaren door de Aartsbisschop van Reims Adalbéron, die in 975 de stoffelijke resten

van Florbertus had laten overbrengen naar de nieuwe kerk van de abdij.

Ongeveer een eeuw later, in 1049, was de bisschop van Noyon-Doornik naar Sint-Pieters gekomen voor de verheffing van de

relikwieën van de Heilige abt. Een monnik van de Sint-Baafsabdij die aanwezig was op deze ceremonie vroeg om de inscriptie te mogen bekijken, en, 't zij door onhandigheid, 't zij met opzet, liet hij de steen op de grond vallen, waardoor hij brak.

Door een bizarre coïncidentie verspreide zich hetzelfde jaar het gerucht dat een monnik van Sint-Truiden, Stépe-

lin, die op doorreis was in Sint-Baafs, er het echte graf ontdekte van Florbert. Een stenen plaat, voorzien van een inscriptie, liggend tussen verstrooide beenderen garandeerden ook hier de authenticiteit van de vondst.

Wij beschikken omtrent dit onderwerp, spijtig genoeg, slechts over een relaas van Lambert van Sint-Pieters, een relaas doordrenkt van een zichtbare kwaadwilligheid ten opzichte van de rivaliserende abdij. Voor Lambert is de zogenaamde inscriptie slechts een verfoeilijke vervalsing. Hij voegt er trouwens aan toe dat de uitvinder van de zogenaamde Florbert, alsook twee van zijn medeplichtigen, later de vervalsing bekenden.

Een zeer scherpe pennestrijd volgde op deze affaire. In 1067, bij de verheffing van Sint-Macharius, stelden de monniken van Sint-Baafs de inscriptie tentoon voor het publiek, wat hen toeliet zich te beschouwen als eigenaars van het stoffelijk overschot van Florbert.

De beroering nam geleidelijk af. Ze was bijna volledig vergeten, wanneer in 1258, de abt van Sint-Baafs, Thierry, het graf van Florbert liet openmaken om het naar een ander deel van de kerk te brengen. Hij vond er een wit-marmeren plaat met de inscriptie: "Hic requiescit Florbertus abba Gandensis cae nobii. obit VIII Id. Octb."

Deze inscriptie op het gedenkteken is deze die wij publiceren.

Aangezien anderzijds dit gedenkteken in witte marmer is, net zoals de plaat

van 1258, schijnt hun identiteit buiten twijfel te staan. Het is ook waarschijnlijk dat de plaat van 1258 en deze die in de XIe eeuw gevonden of vervaardigd werd door Stépelin van Sint-Truiden, en waarover men naderhand de herinnering verloren had slechts één en hetzelfde zijn. Aldus zou ons gedenkteken teruggaan tot de XIe eeuw. Het is zeer twijfelachtig dat het ouder zou zijn. In alle geval kan het niet toegeschreven worden aan het Merovingisch tijdperk en dateert op verre na niet ten tijde van de dood van Florbert. De stijl, zowel als de algemene vorm van de ingekapte letters verbieden dat.

Het is trouwens niet onmogelijk dat hij gemaakt werd naar een oudere gedenkplaat, 't zij door Stépelin, 't zij door een andere, wat de archaische vorm zou uitleggen van enkele letters.

Na 1258 was de plaat bevestigd aan een van de muren van de abdijkerk, daar waar men de relikwieën van Florbert kwam vereren. Ze werd weggenomen bij de afbraak van de kerk ten tijde van Keizer Karel.

In het begin van deze eeuw vond Lieven De Bast haar terug in de archieven van het bisdom en deelde dit mede aan Raepsaet die er in 1829 een bericht aan wijdde in t. VI van *Messageur des sciences historiques*. Het is later in een voor ons niet gekende periode overgegaan naar de archeologische verzameling van de Universiteit.

Er bestaat een modern facsimile in het *lavacrum* van het klooster in de ruïnes van Sint-Baafs.

Onze zeer goed bewaarde plaat heeft een hoogte van 0,231 m. en een breedte van 0,177 m. Ze bestaat uit Italiaanse witte marmer. Men heeft twee redelijk onnauwkeurige gegraveerde facsimiles gepubliceerd. Het eerste, op maat van het origineel, bevindt zich in het geciteerd artikel van Raepsaet, het ander, sterk verkleind en, naar het schijnt, uitgevoerd naar het vorige en niet naar het origineel, in *Histoire de l'abbaye de Saint-Bavon* door van Lokeren, pl. 4. Dit laatste werd gereproduceerd in *Acta Sanctorum*, november, t. I, p. 368.

NOOT

1. Zie O. Holder-Egger, *Zu den Heiligengeschichten des Genter St-Bavosklosters*, in de *Historische Aufsätze dem Andenken an Georg Waitz gewidmet* (Hannover 1886), p. 636 e.v.

Belangrijke mededeling voor de bezoekers van het Documentatiecentrum

Het Documentatiecentrum zal uitzonderlijk gesloten zijn op zondag 13 september a.s. (Monumentendag).